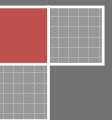

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

İRLANDA, AB KONSEYİ DÖNEM BAŞKANLIĞINI
DEVRALDI

Yeliz ŞAHİN
Uzman Yardımcısı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

İRLANDA AB KONSEYİ DÖNEM BAŞKANLIĞINI DEVRALDI

İrlanda, 1 Ocak 2013 tarihinde AB Konseyi dönem başkanlığını devraldı. **İrlanda'nın 7'nci kez üstlendiği AB Konseyi dönem başkanlığı, Dublin'in AET/AB'ye üyeliğinin 40'ıncı yıl dönümünde denk gelmesi bakımından sembolik öneme sahip.** İrlanda'nın AB dönem başkanlığını üstlenmesiyle, **ilk kez kurtarma fonu**

alan bir Üye Devlet AB dönem başkanlığını üstlenmiş oldu. Hatırlanacağı gibi, küresel mali krizden en fazla etkilenen ülkeler arasında yer alan İrlanda'ya 2010'da 85 milyar avro tutarında bir kurtarma paketi verilmesi kararı alınmıştı. İrlanda, dönem başkanlığı boyunca, dönem başkanlığını daha sonra devralacak olan Litvanya ve Yunanistan ile işbirliği içerisinde olacak.

İrlanda Dönem Başkanlığı'nın Öncelikleri

Ekonomik ve mali krizden aldığı dersler İrlanda'nın dönem başkanlığı programının oluşturulmasında büyük rol oynamışa benziyor. İrlanda'nın AB dönem başkanlığının teması olarak seçtiği üç anahtar kelime: **istikrar, istihdam ve büyüme** ("Stability, Jobs and Growth"). İrlanda Dönem Başkanlığı'nın sloganı ise "**İrlanda 2013: İstikrar için. İstihdam için. Büyüme için.**" olarak belirlendi. Dublin'in **en önemli önceliğini** ise **AB'de istikrarın sağlanması ve bunun büyüme ve istihdama dönüştürülmesi oluşturuyor.**

İrlanda Dönem Başkanlığı'nın programında öne çıkan başlıklar şu şekilde:

- **Kalıcı insan merkezli büyüme**
- **İstihdam dostu büyümeye ve Avrupa'nın kaynaklarına yatırım**
- **Avrupa ve Dünya: Ortaklarla kazan-kazan taahhütleri**

İrlanda'ya göre, "**kalıcı insan merkezli büyüme**" başlığı altında, istihdam yaratmayı teşvik eden büyümenin hızlandırılması, AB'nin aciliyetle ele alması gereken en önemli öncelik alanını oluşturuyor. Bu nedenle, İrlanda Dönem Başkanlığı, başta Avrupa Sömestri olmak üzere AB'nin yeni ekonomik yönetim önlemlerinin uygulanması ve büyüme için gerekli şartların sağlanması için AB ile Üye Devletlerin birlikte çalışmasına odaklanacak. Dönem Başkanlığı ayrıca, Bankacılık Birliği ve finansal hizmetler alanındaki reformlara odaklanarak finansal sektöre duyulan güvenin yeniden tesis edilmesine yoğunlaşacak.

İrlanda Dönem Başkanlığı, Genç İstihdamı ve Gençlik Garantisi tekliflerinde ilerleme sağlanmasıyla AB genelinde kritik düzeydeki genç nüfus işsizliğinin üstesinden gelinmesi için çalışacak. Dublin, AB genelinde “Avrupa Vatandaşlar Yılı” olarak ilan edilen 2013 yılının teması ışığında, serbest dolaşımın teşvik edilmesi ve işçi haklarının korunmasına yönelik bir dizi girişimde ilerleme sağlamayı planlıyor.

“İstihdam dostu büyümeye ve Avrupa’nın kaynaklarına yatırım” başlığı kapsamında, İrlanda Dönem Başkanlığı, 1’inci Tek Pazar Yasası kapsamındaki önlemlere öncelik verecek ve 2’nci Tek Pazar teklifinin geliştirilmesi için çalışacak. Google ve Facebook gibi önemli internet şirketlerine ev sahipliği yapan İrlanda’nın bir diğer önceliği de dijital ekonominin güçlendirilmesi olacak. Bu kapsamda, siber güvenliğinin artırılması, e-imza/e-kimlik tespiti, veri koruması, yüksek hızda internet ve internete erişim gibi önlemlerin geliştirilmesiyle dijital ekonominin güçlendirilmesi öngörülüyor. Büyümeyi destekleyecek telekomünikasyon, enerji ve ulaştırma altyapılarının birleştirilmesi için önem arz eden Avrupa’yı Birleştirme Tesisi’ne de öncelik verilecek.

İrlanda Dönem Başkanlığı, Avrupa ekonomisinin bel kemiği olarak nitelendirilen ve 87 milyon kişiye istihdam sağlayan KOBİ’lerin kredilere erişiminin kolaylaştırılması, devlet ihalelerinde fırsatlar sağlanması ve araştırmaya yönelik fonlar verilmesine yönelik önlemlere de ağırlık verecek.

İrlanda Dönem Başkanlığı’nı bekleyen zorlu dosyalardan birini de bir sonraki mali dönemin AB bütçesi üzerinde anlaşmanın sağlanması oluşturuyor. Dublin, 2014-2020 AB Çok Yıllı Mali Çerçevesi üzerinde bütçeye net katkı sağlayan ve bütçeden net yararlanıcı konumundaki Üye Devletler arasındaki çetin müzakerelerin bu yılın ilk aylarında sonuçlandırılmasını ve bütçe üzerinde uzlaşma sağlanmasını amaçlıyor. Ayrıca, Ortak Tarım Politikası’nın reformu, Ufuk 2020 araştırma ve yenilikçilik çerçevesi ve uyum fonları başta olmak üzere AB’de güçlü ekonomik büyümeye ve sosyal uyumun sağlanmasına katkıda bulunabilecek programlarda ilerleme kaydedilmesi de büyük önem taşıyor. Dublin ayrıca, Avrupa’nın doğal kaynaklarının tüm potansiyelinin ortaya çıkarılmasına odaklanacak. Bu kapsamda su kaynaklarına yönelik “Mavi Büyüme” teklifinin ilerletilmesi de önem arz ediyor. İrlanda ayrıca, akıllı ve sürdürülebilir büyüme için bir motor görevi görecektir Yeşil Ekonomi gündeminin uygulanmasına da öncelik verecek.

“Avrupa ve Dünya: Ortaklarla kazan-kazan taahhütleri” başlığı kapsamında AB’nin dünya sahnesinde etkili bir aktör olması gerektiğini savunan İrlanda Dönem Başkanlığı, AB genişlemesinin sürdürülmesi ve dönem başkanlığının AB’nin komşularıyla ilişkilerinin geliştirilmesinde AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi’ne destek olunması taahhüdünde bulunuyor.

Kendisini “**genişleme taraftarı**” olarak nitelendiren İrlanda Dönem Başkanlığı genişleme sürecine hız vermek niyetinde¹. Hatırlanacağı gibi, Birliğe 10 yeni devletin katıldığı AB tarihinin en büyük genişleme dalgası İrlanda’nın bir önceki dönem başkanlığı sırasında, 1 Mayıs 2004’te gerçekleşmişti. İrlandalı yetkililer “*koşulluluk politikasını esas alan inandırıcı bir genişleme politikası*”nı desteklemeye devam edeceklerini kaydediyorlar². İrlanda, 2013 yılının ilk yarısı boyunca devam edecek olan dönem başkanlığı süresince, İzlanda ve Karadağ’ın katılım müzakerelerinde ilerleme kaydetmeyi, **Türkiye ile durma noktasına gelmiş olan katılım müzakerelerini yeniden başlatmayı** ve Batı Balkan ülkelerinin AB ile bütünleşme sürecini ilerletmeyi amaçlıyor. Aralık 2012 AB Liderler Zirvesi kararları uyarınca, Avrupa Komisyonu, ilkbaharda Sırbistan’ın ve Makedonya’nın katılım müzakerelerine; Kosova’nın ise AB’ye üyelik başvurusu yolunda ilk adım kabul edilen İstikrar ve Ortaklık Anlaşması müzakerelerine başlamaya hazır olup olmadığına ilişkin birer rapor sunacak. Söz konusu raporların bulguları olumlu olduğu ve AB Konseyi’nde siyasi irade bulunduğu takdirde, Haziran 2013 AB Liderler Zirvesi’nde genişleme politikasına ilişkin önemli kararlar alınması olası.

İrlanda Dönem Başkanlığı’nın uluslararası platformdaki çabaları başta kıtlıkla ve iklim değişikliğiyle mücadele olmak üzere kalkınma ve insanı yardım politikalarının geliştirilmesi ve AB ile Birleşmiş Milletler arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi alanlarında yoğunlaşacak.

İrlanda Dönem Başkanlığı, ayrıca üçüncü ülkelerle ticari ilişkilerin geliştirilmesi ve yeni pazarlar bulunması yoluyla Avrupalı şirketler için daha çok fırsat yaratılması ile büyümenin ve istihdamın artırılması için çalışacak. Bu kapsamda Serbest Ticaret Anlaşmalarına hız verilmesi de İrlanda’nın öncelikleri arasında. ABD, Japonya, Singapur ve Kanada ile imzalayacağı serbest ticaret anlaşmalarının AB’deki büyümeyi yüzde 2 oranında artıracığı öngörülüyor.

İrlanda Dönem Başkanlığı ile ilgili güncel bilgiye <http://www.eu2013.ie> adresli resmi web sayfasından ulaşılabilir.

İrlanda’nın, Dönem Başkanlığı’nı daha sonra üstlenecek olan Litvanya ve Yunanistan ile ortaklaşa oluşturduğu Ocak 2013-Haziran 2014 dönemini kapsayan “Üçlü başkanlık” ortak programına ise <http://eu2013.ie/media/eupresidency/content/documents/Trio-Programme.pdf> adresinden ulaşılabilir.

¹ Europolitics, “Ireland to push for trade agreements and enlargement”, Ophélie Spanneut, 17.12.2012, <http://www.europolitics.info/ireland-to-push-for-trade-agreements-and-enlargement-artr346458-32.html>, 18.12.2012

² İrlanda Dışişleri ve Ticaret Bakanı Eamon Gilmore’un 22 Ocak 2013 tarihinde Avrupa Parlamentosu Dış İlişkiler Komitesi’ne hitaben yaptığı konuşma.

İrlanda'nın Önceki Dönem Başkanlıkları³

Ocak – Haziran 1975	•İrlanda'nın ilk dönem başkanlığı sırasında Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu kuruldu. Ayrıca, AET/AB ile Afrika, Karayip ve Pasifik ülkeleri arasında ticaret ve yardım anlaşması olan ilk Lomé sözleşmesi imzalandı.
Temmuz – Aralık 1979	•Avrupa Parlamentosu için ilk doğrudan seçimler İrlanda'nın Dönem Başkanlığı'nı devralmasından birkaç hafta önce gerçekleşti. Aynı yıl, Simone Veil Avrupa Parlamentosu'nun ilk başkanı seçildi ve Avrupa Para Sistemi (EMS) kuruldu.
Temmuz – Aralık 1984	•AET/AB ile Çin arasında Ticari ve İktisadi İşbirliği Anlaşması imzalandı ve İspanya ile Portekiz'in üyelik müzakerelerinde önemli ilerlemeler kaydedildi. Dublin'de toplanan AB Konseyi EMS'yi ve Avrupa Para Birimi'nin rolünü güçlendirme kararı aldı.
Ocak – Haziran 1990	•1989'da Berlin Duvarının yıkılmasıyla İrlanda Dönem Başkanlığı Doğu ve Batı Almanya'nın birleşmesine temel hazırlayan iki Zirve'ye ev sahipliği yaptı. Zirvelerde Almanya'nın birleşmesi konusunda ve Orta ve Doğu Avrupa ülkelerine ilişkin ortak bir yaklaşım üzerinde anlaşıldı.
Temmuz – Aralık 1996	•Tek Para Birimi'nin yasal çerçevesi, İstikrar Paketi ve yeni bir döviz kuru mekanizması üzerinde anlaşma sağlandı. Ayrıca, AB vatandaşlarına yeni haklar getiren ve Avrupa Parlamentosu'nun AB karar alma mekanizmalarındaki rolünü artıran Amsterdam Antlaşması'nın temelleri atılmış oldu.
Ocak – Haziran 2004	•AB'ye 10 yeni üye devlet katıldı. Lizbon Antlaşması'na zemin hazırlayan AB Taslak Anayasası üzerindeki çalışmalar tamamlandı.

Türkiye'nin AB'ye üyelik süreci ve İrlanda Dönem Başkanlığı

Ankara, Dublin'in AB dönem başkanlığından bir hayli umutlu. AB Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin (GKRY) AB dönem başkanlığını tek yanlı olarak üstlenmesinden on gün kadar sonra İrlandalı mevkidaşı Lucinda Creighton'ı ağırlamış ve İrlanda Dönem Başkanlığı için hazırlıklara başladıklarını belirterek, Türkiye'nin İrlanda Dönem Başkanlığı'na atfettiği önemi yinelemişti. Bazı gelişmeler, İrlanda Dönem Başkanlığı'nda Türkiye'nin AB ile yürüttüğü müzakerelerdeki kısır döngünün kırılabileceğine işaret ediyor.

İrlandalı yetkililer, dönem başkanlığı süresince Türkiye ile en az bir başlığın müzakereye açılmasını hedeflediklerini sıklıkla dile getiriyorlar⁴. AB dönem başkanlığını tek yanlı olarak üstlenen GKRY'nin dönem başkanlığının sona ermesi ve İrlanda gibi genişleme yanlısı bir ülkenin AB dönem başkanlığını devralması Türkiye'nin durma noktasına gelen AB üyelik müzakereleri bakımından önemli fırsatlar sunuyor. Hatırlanacağı gibi, Türkiye, 1 Temmuz 2012 – 31 Aralık 2012 döneminde GKRY'nin tek yanlı olarak

³ Previous Irish Presidencies, 11.01.2013, <http://www.eu2013.ie/ireland-and-the-presidency/about-the-presidency/previousirishpresidencies/>

⁴ "Türkiye'ye en az bir başlık açacağız", Zaman, 11.12.2012, <http://www.zaman.com.tr/dis-haberler/turkiyeye-en-az-bir-baslik-acacagiz/2027127.html>, 11.01.2013.

üstlendiği AB dönem başkanlığını tanımadığını belirterek, dönem başkanlığı ile ilişki kurmayı reddetmişti. Hiçbir yeni başlığın müzakereye açılmadığı bu dönemde, AB üye devletleri ve dönem başkanlığı dışındaki AB kurumları ile ilişkilerin sürmesine ve Avrupa Komisyonu tarafından başlatılan Pozitif Gündem kapsamındaki çalışmaların devam etmesine rağmen, GKRY dönem başkanlığının etkisi Türkiye'ye ilişkin bazı AB dokümanların dilinde kendini hissettirmiş ve Türkiye-AB ilişkileri gerilmişti. Bu bağlamda, GKRY dönem başkanlığının sona ermesiyle Türkiye-AB ilişkileri bir rahatlatma sürecine girecek. Buna ek olarak, İrlanda gibi Türkiye-dostu ve genişleme yanlısı bir ülkenin dönem başkanlığını üstlenmesi son beş dönem başkanlığı süresince durma noktasına gelen Türkiye'nin AB katılım müzakerelerindeki kısır döngünün kırılabileceğine işaret ediyor. 20 Ocak'ta Dublin Kalesi'nde gerçekleşen AB Bakanları Gayri resmi toplantısına AB Bakanı ve Başmüzakereci Egemen Bağış'ın katılması da yaşanan olumlu değişimin bir göstergesi niteliğinde⁵.

Fransa'daki cumhurbaşkanlığı değişikliği de bu bakımdan büyük bir fırsat sunuyor. Bilindiği üzere, Türkiye'nin AB ile yürüttüğü müzakerelerde bugüne dek, 13 başlık müzakereye açıldı ve yalnızca bir başlık geçici olarak kapatıldı. Türkiye'nin AB ile yürüttüğü müzakerelerde son olarak 30 Haziran 2010 tarihinde İspanya Dönem Başkanlığı'nın son gününde, Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı başlığı müzakereye açılmıştı. Bir diğer deyişle, geçen iki buçuk yıllık sürede, yani 5 AB dönem başkanlığı boyunca hiçbir yeni başlık müzakereye açılmadı. 35 müzakere başlığının yarısından fazlası limanlar meselesi nedeniyle AB Konseyi tarafından askıya alınmış veya Fransa ile GKRY gibi üye devletlerin tek yanlı vetoları nedeniyle bloke edilmiş durumda. Blokaj altında olmayan üç başlık bulunuyor: Kamu Alımları, Sosyal Politika ve İstihdam ile Rekabet. Bu başlıklar oldukça maliyetli olduğu için AB'ye üye olmayı bekleyen ülkelerin müzakerelerde en sona bıraktıkları başlıklar arasında bulunuyor. Nitekim Türk yetkililer bu etapta bu üç başlığı açılmasını tercih etmiyorlar.

Fransa'daki iktidar değişikliği ile Sarkozy'nin yerine Cumhurbaşkanı olan François Hollande'ın Fransa'nın Sarkozy'nin cumhurbaşkanlığı döneminde "üyelikle doğrudan ilişkili olduğu" iddiasıyla bloke ettiği beş başlık (Tarım, Ekonomik ve Parasal Birlik, Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu, Mali ve Bütçesel Hükümler ve Kurumlar) üzerindeki blokajını kaldırması öngörülüyor.

Fransa'da 6 Mayıs 2012 tarihindeki seçimleri kazanarak göreve gelen François Hollande, halefi Sarkozy ile karşılaştırıldığında, Türkiye'nin AB üyeliğine olumlu yaklaşımıyla dikkat çekiyor. Türkiye'nin AB üyeliğini kimliksel nedenlerle reddeden, bunun yerine "imtiyazlı ortaklık" gibi üyelik içermeyen bir modeli destekleyen ve Türkiye karşıtlığını bir iç politika malzemesi olarak kullanan Sarkozy'nin tersine, Türkiye'nin Birliğe üyeliğinin AB tarafından sunulan kriterleri yerine getirmesine bağlı olduğu kanısında. Hollande'ın göreve gelmesiyle Türkiye-Fransa ilişkilerinde bir rahatlatma ve yakınlaşma

⁵ "AB Bakanları İrlanda'da toplandı" 22.01.2013, <http://egemenbagis.com/tr/6362> , 28.01.2013.

süreci yaşanıyor. Hollande'ın Fransa'nın beş başlık üzerindeki blokajını kaldırmasıyla bu başlıklardan AB Konseyi'nin limanlar meselesi nedeniyle askıya aldığı Tarım başlığı haricindeki dört başlık serbest kalacak. Böylelikle, İrlanda Dönem Başkanlığı'nda bazı başlıkların müzakereye açılması da mümkün olabilecek. Bu koşul sağlandığı takdirde, açılması muhtemel iki başlığın ise Bölgesel Politika ile Ekonomik ve Parasal Politika olduğu telaffuz ediliyor⁶.

İrlanda Dönem Başkanlığı sırasında, vize muafiyetine yönelik diyalogun başlatılması için önemli adımlar atılması bekleniyor. Hatırlanacağı gibi, Pozitif Gündem kapsamında, AB Konseyi, 21 Haziran 2012 tarihinde Avrupa Komisyonu'nu Türkiye ile vize muafiyetine yönelik müzakerelere başlaması için yetkilendirmiş ve AB'ye yasadışı yollardan giriş yapan üçüncü ülke vatandaşlarının ülkelere gönderilmek üzere geri kabulüne yönelik anlaşma Türkiye ve AB temsilcileri tarafından parafe edilmişti. Vize muafiyetine yönelik somut adımlar atılmasıyla, kamuoyunun AB'ye yönelik desteği de artabilir. Bilindiği üzere AB'nin üyelik perspektifi bulunmayan ülkelere dahi vize muafiyeti sunarken, 1999 yılından bu yana aday ülke konumunda bulunan Türkiye'ye uyguladığı kısıtlayıcı politika kamuoyunun gözünde AB'nin Türkiye'yi dışladığı şeklinde yorumlanarak hayal kırıklığına yol açmakta ve AB genişleme politikasının güvenilirliğini zedelemekte. Bu bağlamda, vize muafiyeti konusunda atılacak adımlar, toplumsal düzeyde Türkiye'de AB'ye olan desteğin artmasında belirleyici olacak.

⁶ "Başış: İrlanda güvendiğimiz bir ülke" Hürriyet, 02.01.2013,
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/printnews.aspx?DocID=22270684>, 18.01.2013.